
postopalo kot z duševno nesamostojnimi ljudmi, ljudmi, ki niso zmogli samostojno, pametno preudariati izvršenih dejanj, vsled katerih prihajajo pred sodišče. Drugi se upirajo temu generalizovanju, misleč, da je treba vsak posamezen slučaj posebej individualno presojati. Poslednje mnenje je gotovo pravičnejše in modernije. Toda vsa ta vprašanja so brezpomembna, dokler ne poseže vmes država, katere dolžnost je, da preskrbi za zapuščeno, zanemarjeno, pokvarjeno ali duševno bolno mladino posebnih vzgojevališč. Če država to stori in obenem ustvari — kakor zahteva Milčinski — tudi zakon za varstvo mladine, je storjen v tem oziru velik napredek. Taka mladina spada v prvi vrsti v nalašč zanjo prirejene vzgojevalne in poboljševalne zavode in ne v zapore ali prisilno delavnico. V tem zmislu se je govorilo tudi na kongresu psihiatrov, ki je zboroval začetkom oktobra leta 1907, na Dunaju. Kar je v tem oziru storila država do danes, so edino pupilarni oddelki pri sodiščih. To varstvo pa je — kakor dovolj jasno pove pupilarni sodnik Milčinski — povsem na papirju. Danes pupilarna sodišča nimajo drugega posla, kakor poizvedovati, pisati dolge zapisnike, vabiti varuhe in starše k zaslišanjem itd. In konec? Konca ni in uspeh je večinoma minus: Zapravljeni čas in izgubljeni zaslužek na dninah. In varstvo? Saj je znano, da se postavljajo posebno nezakonitim otrokom za varuhe ljudje, ki imajo po deset, dvajset do petdeset, časih še več takih varstev in ki se za ta svoj posel toliko menijo, kakor za lanski sneg. Tudi takozvani »sirotinski sveti«, ki so jih organizovali po občinah, ne morejo privedi do praktičnih uspehov. Zakaj, to bom precej povedal. Pupilarni sodnik je brez moči, ne glede na to, da je mnogokrat v pedagogiki lajik. Saj so celo mnogi učitelji lajki v vzgojeslovju. Nemški pupilarni sodnik dr. Ernest Goldmann je napisal v tem oziru v svojem spisu »Der Richterstand und die sozialen Aufgaben der Gegenwart« svoje misli približno tako:

Pupilarni sodnik se po svojem poklicu vglablja v problem varstva mladine. Za svoje varovance bo skušal pridobiti pomoč **privatnih** dobroteljev zavodov. Nedvomno je, da more socialno izšolan in čuteči sodnik delati zelo blagodejno za varstvo otrok, če mu stoji ob strani primerni vzgojevalni zavodi. **Ustanovitve takih zavodov mora stopiti v ospredje vseh stremiljenj za rešitev zanemarnjenih otrok.**

Ljubljana in Kranjsko.

— Tisoč let bo treba čakati na rešitev socialnega vprašanja — menijo klerikalni hinavci — in zato je bolje, če se delavci zanašajo na miloščino, kakor da bi se bojevali za svojo pravico. Toda farizeji se motijo. Tudi stotisoč let še ne bo rešeno socialno vprašanje, če ... če bo ljudstvo tako neumno, da se bo dalo voditi za nos in poljubovalo roke za drobtine, namesto da bi sešlo po celem hlebcu, ki mu gre. Ali trajalo ne bo tisoč let, tudi ne sto let, ker se delavstvu čimdalje bolj odpirajo oči, pa obrača farizejem hrbet in išče pot, po kateri pride s svojo močjo do svojih ciljev. Odtod izvira vsa blazna jeza klerikalne svofati, ki se vede že tako kakor brezumna topla duševnih slepcev, gnana edino od nerazodone strasti. Vse divjaško rohnenje, zmerjanje, razbijanje, škandaliranje, utrjuje le dokaz, da je črna družba s svojim modrostjo pri kraju, popolnoma pri kraju. Zato tudi ne razume več, kako se osmejuje s svojimi glupimi »socialnimi« hinavščinami pred zavednim delavci in kakšne klofute daje sama sebi, ko jim celo očita miloščino, ki jo je ta ali ona dobrodelna družba dala temu ali onemu revežu. Seveda, ljudem, ki žive v tisti absolutni, ponos teptajoči, zavest uničujoči bedi, ob kateri ne ostane v človeku nič drugega kakor elementarni instinkt za košček kruha, se da marsikaj natveziti. Ali delavec, ki more misliti,

je že davno spoznal, da gre vsa milost večinoma na njegov račun. Vse, česar imajo »blage duše« preveč, ima on premalo, če pa bi vladala na svetu pravica, bi moral vsak človek imeti toliko, da ne bi nihče potreboval miloščine. Ali lahko je razumeti, da klerikalci prav tega ne čujejo. Iz prepolne bisage, ki so jo napolnili tuji žulji, vreči tupatam ubogim revežem par vinarjev, je jako prijetno, zlasti če človek računa, da so tisti ubogi reveži tembolj odvisni od njega, čimbolj so navezani na njegovo milost. Tisoč let in še mnogo več bi bilo treba čakati na pravico, če bi se ljudstvo res, liže »dobrotljive« roke, vdajalo taki odvisnosti; toda ker spoznava delavstvo vso to hinavščino in vidi, da je pot do pravice tem daljša, čimbolj je zagrajena z milostjo, se ni treba nič bati: Ne bo trajalo ne tisoč, ne sto let. Morda pride veliko veliko hitreje, nego mislijo celo optimisti. Kajti zmaga enake pravice je odvisna edino od ljudstva in njegove zavednosti. Tisti hip, ko je ljudstvo dovolj krepko organizirano, ne pomagajo vse klerikalne flavze nič; tisti hip si bo vzelo vso pravico — s svojo močjo, brez klerikalne milosti.

— Ali pa je ljudstvo zadovoljno? Doktor Šusteršič je zadovoljen z brambno reformo; tako je zagotavljal lakaj dunajskega dvora v nedeljo za zaprtimi durmi v Mostah. Šusteršič je zadovoljen z brambno reformo, ki bo veljala izstradano avstrijsko prebivalstvo po malem sto milijonov kron, zadovoljen je, da bo po tej reformi hodilo leto za letom 63.000 fantov več v kasarne na vojaško tlako; zadovoljen je, da bodo njegovi sinčki (če jih ima) in sinovi njegovih gosposkih prijateljev okušali sladkosti kasarne po eno leto in mu tega zadovoljstva prav nič ne kazni sramotna in skeleča določba, da bo namesto teh gosposkih fantov na tisoče delavskih in kmečkih sinov obsojenih in kaznovanih, da ostanejo še tretje leto v peklu kasarne. Brambna reforma, pri kateri je dr. Šusteršič s svojimi klerikalnimi kumpami s patriotičnim navdušenjem čvrsto sodeloval, ni le najostudnejše zločestvo nad avstrijskim ljudstvom, temveč tudi vnebovpijoča sramota, podla klofuta, ker s sirovim cinizmom ustanavlja dvojno vojaško dolžnost v Avstriji: vojaško službo za gospodo in vojaško tlako za sirove preproste ljudstva. Da se upa klerikalni voditelj braniti svoj politični zločin le za zaprtimi durmi, med presejanje in precejeno družbo, je precej naravno. Ljudske pohvale za svoje hlapčevanje na Dunaju nima pričakovati.

— S polno malho izposojenega denarja se je v Mostah bahal deželni glavar. Njegove finančne opazke so bile plitve kakor Ljubljana o pasjih dnevih. Da so sedanji gospodarji dežele veliki umetniki v pomnoževanju dolgov, tega ni nihče tajil. Ampak pokrivanje tekočih izdatkov s posojili ne izdaja dobrega gospodarja. Zakaj posojila je treba vračati in če ne bo vesoljnega potopa — klerikalno finančno gospodarstvo je tako, kakor da bo jutri ali pojutrišnjem vesoljni potop — bo na Kranjskem še mnogo preklinjanja nad finančno umetnostjo sedanjih deželnih oblastnikov. Kranjska dežela brede leto za letom v globokeje deficite, v katerih utegne prav v kratkem utoniti ves deželni bidže. Da bi zbrisal mračno sliko deželnih financ, ki jo je podal prejšnji deželni glavar Šuklje — kateremu je »Slovenec« za odhod izpostavljal najslajnejše spričevalo o njegovih finančnih sposobnostih — je dr. Šusteršič postavil deželno blagajno za nekaj finančni paradiz in se povzpelo do trditve, da bi imela Kranjska dežela vsako leto en milijon preveč, če bi imela enake doklade kot n. pr. jih imajo na Koroškem. Ne glede na to, da je hvala kranjskih deželnih financ velikanski humbug, le pesek v oči, pa je tako klepetanje tudi malo modro v času, ko se dežela poteguje za državno finančno pomoč. Vlada bo kaj lahko odgovorila, da tako »sijajnemu« finančnemu položaju ni voljna pomagati! Človek, ki načeluje deželni upravi, ne bi smel

biti tako ohlapnega jezika kakor stara babnica in bi moral biti mnogo bolj izbirčen v besedah celo tedaj, kadar hoče prepričevati ljudi, da je črno belo.

— Iz Spodnje Šiške. Socialno demokratični občinski odborniki so včeraj, v ponedeljek, poslali g. županu sledeči dopis:

Gospod župan!

Podpisani odborniki občine Spodnja Šiška prosimo, da se skliče v najkrajšem času seja občinskega odbora Spodnje Šiške z ednim dnevnim redom: prevzete vodovoda od Vodovodne zadruge v občinsko last in upravo.

V zmislu § 38 pravil Vodovodne zadruge je le-ta dolžna prepustiti vodovod občini proti povrnitvi vseh »za zgradbo naraslih lastnih stroškov«.

Ne gre več, da upravlja z vodovodom privatna zadruga, ko ima občina svojo upravo.

Podpisani stavijo za to sejo nujni predlog:

»Občina Spodnja Šiška naj prevzame vodovod od Vodovodne zadruge v last in upravo. Županu se naroča, da vse potrebno v svrhu tega preskrbi.

V Spodnji Šiški, 15. julija 1912.

S tem je menda storjen začetek poobčinjenja vodovoda v Šiški.

— Z Gorenjskega. (Shod v Otočah.) V nedeljo popoldan se je vršil jako dobro obiskan shod na Otočah. Sklican je bil shod v glavnem za železničarje ter je bil dnevni red: I. Delavni red za državno železnico. II. Pomen strokovne in politične organizacije. III. Razno. Z ozirom na drugo točko, za katero so se zanimali tudi obrtniki in kmetje, je povabil naš zaupnik tudi te in vabilu se je odzvalo lepo število železničarjev. V temeljitim referatu so podali sodrugi iz Ljubljane resnično sliko našega družabnega reda, katerega zagovarjajo meščanske stranke in katerega branijo eni pod krinko vere, drugi pod krinko narodnosti. Tudi preprosti delavci so prišli do zaključka, da bo treba zediniti vse sloje, ki s trdim delom preživljajo sebe in svoje, da se strmoglavji oni razred, kateri se živi od njih dela. Izvolil se je pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice »Vzajemnosti«. V kratkem čas ubomo pozdravili novo podružnico in z geslom: »Gorenjci, naprej« se primemo nadaljnega dela.

— Koroška Bela. Orkar imamo tu prodajalca »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«, so se pri nas cene blaga zelo ponižale. Kar čez noč je postalo vse ceneje! In v ljudnost taka, da se stari ljudje čudijo! Naši trgovci so se res poboljšali. No, kljub temu pa tudi prodajalna konsumnega društva prav lepo uspeva. Prav je tako! — En svet damo sodrugom povsod: kje rje danes nad mero drago, kar prodajalno konsuma, pa je kmalu precej boljše.

— Iz Idrije. Krojač Leopold Stros je v konkurzu. Dolže ga celo raznih manipulacij. Kar dva konkurza v kratkem!

— Zagorje ob Savi. V nedeljo, dne 14. t. m., je bil v gostilni gospoda Rancingerja v Zagorju izreden občni zbor okrajne bolniške blagajne v Zagorju z dnevnim redom: povišanje prispevkov za delojemalce, od 2 in pol na 3 procenta, za delodajalce od 1 in četrt na 1 in pol procenta. Okrajna bolniška blagajna ima že drugo leto zaporedoma deficit, ki se ne da drugače pokriti kakor s povišanjem prispevkov, ker ima trajno večje izdatke za honorar blaginjskih zdravnikov. Stroški za zdravilke so se povišali v teku zadnjih let za polovico, ravnotako pa je tudi pri zdravilih. Na zborovanju je bil tudi zastopnik okrajnega glavarstva gospod komisar Svetec. Predlog načelnštva je bil od delojemalcev (delegatov) sprejet. Delodajalci pa so predlog odklonili, čeravno jim je načelnštvo stvar popolnoma pojasnilo kakor tudi gospod komisar, ki je iz-

javil, da je bolniška blagajna, ki jo on, kot zastopnik vlade kontrolira že sedem let v najboljšem redu in da vzrokov za povišanje ni nikjer drugje iskati, kakor pri naraščanju izdatkov, ki se ne morejo prav nič zmanjšati. — Ali kdor misli, da se pri naših liberalcih opravi kaj s stvarnimi dokazi, ta se je na nedeljskem shodu pač lahko prepričal, da so to ljudje, ki nimajo nikakršnega pojma o bolniški blagajni, ki ne razumejo drugega kakor to, da nasprotujejo delavskim interesom kjerkoli morejo. Na zborovanju so se obnašali kakor divjaki. Najsrabnejšo vlogo so igrali znani razgrajči Flisek, Blažič in še nekaj drugih takšnih eksemplarov. Gospod Weinberger pa je igral inteligentnega demagoga.

— Minister javnih del na Bledu. Na Bled se je včeraj pripeljal minister javnih del Trnka na letovišče. »Slovenec« si je dal brzojaviti: »Vzradoščenost vsega Bleda nad visokim obiskom.« S stališča tujkega prometa je kajpakda pozdraviti vsakega gosta, ki obišče naše kraje; ampak bizantinsko ekstazo poraja ministrski frak le v nezdravih možganih.

— Zrtve Krke. Dne 13. t. m. je utonil v Krki Jakob Gnidica, krojač in vratar v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji. Hotel je preplaviti Krko in ko jo je bil že nekako polovico preplaval, sta ga dva druga hlapca posvarila, da naj se vrne, ker slabo plava. Ubogal je in ko je bil le še nekaj pet metrov oddaljen od kopališča, ni mogel več z nogami gibati. Le z rokami se je še en trenotek obdržal na površju. Otrpnil mu je najprej spodnji del života. Drugi hlapec, Franc Piskar, je plaval k njemu, a se ga ni upal prijeti, ker se je bal, da bi tudi on ne omagal. Preden je mogel tretji hlapec, ki se je tudi kopal, priključiti ljudje, je bil vtopljenec že davno izginil v globlini. Ker je bila voda še od zadnjega dežja motna, ga niso mogli ugledati, dokler niso prišli na mesto nesreče z dvema čolnoma. Ko so ga pa zagledali, se je pa g. Julij Gregorc, dijak 7. gimnazijskega razreda, takoj spustil v 4 m globoko vodo in ga privlekel do čolna. Vsi poizkusi, da ga obude k življenju, so ostali brezuspešni.

— Iz Krškega poročajo: V soboto popoldne je utonil pri kopanju v Savi učenec II. razreda Franc Janc, star osem let. Zašel je predaleč v deročo vodo, ki ga je hipoma odnesla. Mrtvo truplo so našli pri Brežicah.

— Najdeno truplo. 13. t. m. so našli blizu Likarjeve žage v Karnici pri Sp. Toriji v Zapotoku vtopljenca 70 let, ne da bi bili dognali njegovo identiteto; obleka vtopljenca, ki je ležal brččas dalj časa v vodi, ga izdaja za Tolminca ali Govčana. Domnevajo, da mu je izpodrsnilo na leseni brvi nekoliko nad najdiščem in da je strmoglavil po 50 metrov visoki strmini v potok, kjer se je ubil.

— Roparskega umora osumljen. 25. junija je bil Vincenc Pachler v Pfaffendorfu blizu Volšperka s cepinom umorjen; morilec je mrtvi žrtvi uropal 34 kron denarja, dežnik in palico. Žandarmerija v Spodnjem Dravogradu je osumila umora 37letnega Jerneja Matoha, rojenega v Suhem dolu in pristojnega v Mirno peč, ki so ga v kritičnem času videli s cepinom. Orožništvo ga je zasledovalo do Ljubljane. V njegovem kovčegu, ki ga je pustil pri svojem bivšem delodajalcu, so našli na obleki več krvavih madežev. Minule dni je dobila Ljubljanska policija obvestilo, da dela Matoh v Spodnjem Logatcu. Na brzojaven poziv ga je ondotna žandarmerija aretirala in ga v petek eskortirala v Ljubljano, odkoder so ga poslali okrajnemu sodišču v St. Pavel v Labodski dolini.

— Nevarna tatova. Dne 5. t. m. je ponoči neki kovaški pomočnik zaspal na Bregu in mu je bila med tem časom ukradena iz žepa denarnica z 38 K denarja in double-veržica. Ko se je prebudil in tatvino opazil, je zagledal v obližju nekega moškega. Ta je zbežal, a ga je kovač kmalu dohitel in pripeljal na osrednjo stražnico. Na stražnici je povedal, da se piše Florjan Vrhunc in da je doma iz Železnikov.

OSKAR WILDE:

Duh na kentervilskem gradu.

Hilo-idealistična novela.

(Dalje.)

Dospevši v svojo izbo se je zgrudil — plen silnega razburjenja. Neotesanost dvojčkov in sirovi materializem gospe Otisove sta bila seveda od sile mučna. Najbolj ga pa je jezila okoliščina, da ni zmogel bojne oprave. Upal je, da celo moderne Amerikance obide groza ob tem pogledu na strahu v bojni opremi. Če že ne iz drugih razlogov, vsaj iz spoštovanja do domačega poeta Longfellowa, katerega gibki in privlačni verzi so mu skrajšali marsikatero dolgočasno uro, kadar je bivala rodbina de Canterville v mestu. Povrh vsega je bila to njegova lastna oprava. Z velikim uspehom jo je nosil na turnirju pri Kennilworthu in celo deviška kraljica mu je tečat častitala. Ko jo je sedaj vzel nase, ga je premagala »ža oprsnega oklepa in jeklene čelade in je z vso silo telebnil na tla, si prebil obe kolena in zlomil desno roko na sklepu.

Nekaj dni se je počutil prav slabo, komaj da se je splazil iz svoje sobe in jo je zapuščal le, da ohrani krvavo liso v čednem stanju. Ker se je skrbno čuval, je okrevaj, pa je sklenil tretji poizkus, da prestraši ministra Združenih držav in njegovo rodbino. Izbral si je petek, sedemnaesti avgust, za svoj nastop in porabil velik del dneva za pregledovanje svoje garderobe. Končno se je odločil za velik klobuk s širskimi okraji in rdečim peresom, od vratu do gležnjev se je zaval v mrtvaško srajco in vzel zarijavlo bodalo. Proti večeru je vstala močna vihra z dežem in piš je bil tako silen, da so se vsa okna in duri v starem gradu tresla in jecala. To je bilo vreme po njegovi želji. Njegov načrt je bil tale: Mirno se je hotel podati v sobo Washingtona Otisa, ogovoriti ga z nezastisljanimi glasovi ob vznožju njegove postelje in se ob tihli godbi trikrat zapored

zabosti v vrat. Washingtona je imel posebno na piki, ker je vedel, da prav ta obdeluje staroslavno krvavo liso s Pinkertonovim odstranjevalcem madežev. Pripravivši drznega in lehkomišelnega mladiča v najglobokejši strah, je sklenil, da očude v spalnico ministra Zedinjenih držav in njegove soproge. Tam je nameraval položiti smolnat roko gospe Otisovi na čelo, trepetajočemu soprogu pa zašepetati strahotne skrivnosti iz kostišča. Kaj bi z malo Virginijo, se ni še odločil. Nikoli ga ni posebno razžalila in čedna je bila in prijetna. Nekaj globokih vzdihov iz garderobe, je menil, bi zadoščalo in če bi se ne prebudila, bi še malo s prsti poškrta po oknih. Za dvojčke pa je odločil prav pošteno lekcijo. Predvsem je sklenil, da jim sede na prsi in jim pokaže, kako to, kadar mora tlačiti. Potem je namerjal, ker sta obe postelji stali blizu druga ob drugi, leči med njiju kot zeleno, ledenohladno truplo, da jim šine strah v kosti, potem pa nameraval odložiti mrtvaški prt in švigati z belimi, pobledelimi kostmi in okroglimi očmi po sobi, kakor »Nemi Daniel ali okostenjak samomorilca« — vloga, ki jo je ne enkrat igral z velikim uspehom in ki jo je smatral za enako svoji znameniti vlogi v »Martinu blazniku ali skrivnostni krinke«.

Ob polenajstih je slišal, da se je rodbina spravljala spat. Nekaj časa ga je še vznemirjal razposajen smeh dvojčkov, ki sta se z lehkosrčno veselostjo šolarčkov očividno zabavala, preden sta legla k počitku. Ampak četrti čez enajsto je bilo vse pokolno in ko je udarilo polnoč, je šel na delo. Sovo se je zaletavala v okna in veter je ječe krožil okolo dvora kakor izgubljena duša; ampak rodbina Otisova je spala brez skrbi za svojo usodo in glasneje od dežja in viharja je bilo močno smrčanje ministra Zedinjenih držav.

Prihuljeno se je splazil skozi steno z zlobnim nasmehom okolo kruto nakremženih ust in mesec je ravno skril svojo luč za oblakom, ko je šel mimo okna. Kjer je bil z zlato in modro barvo naslikan njegov grb in grb

njegove umorjene žene. Kakor zla senca je polzel in tema se je kakor od studa razmikala pred njim. Naenkrat se mu je zazdelo, da ga je nekdo poklical, pa je obstal; a bilo je le lajanje psa na oddaljeni pristavi in dalje je stopal in mirnal čudne kletvice iz šestnajstega stoletja in od časa do časa je zamahnil z zarijavlim bodalom po polnočnem zraku. Končno je dospel do kota galerije, kjer je bila spalnica ubogega Washingtona. Za trenotek je obstal. V eter je majal dolge sive kodre na njegovi glavi in fantastno gubanjil strašni mrtiški prt mrtvega moža. Ura je udarila četrti in tedaj je začutil, da je prišel njegov čas. V svoji notranjosti se je smehljaj in stopil v kot; ampak v tem trenutku je s strašnim vzvikom groze omahnil nazaj in zakril svoje blede obličje z dolgimi košenimi rokami. Ravno nasproti mu je stal pošasten strah, nepremičen kakor spomenik in ostuden kakor sanje blaznika. Glava je bila plešasta in blesteča, obličje okroglo, tolsto in blede in v ostudnem smehu kakor da so otrpnile njegove režeče poteze. Iz oči so se mu vlivali žarki škrlatne svetlobe, usta so bila kakor globoko ognjeno žrelo in strašno oblačilo, njegovemu podobno, je v glušem snegu skrivalo njegovo orjaško postavo. Na prsih je imel plakat s čudnim, starinskim besedilom, očividno, sramotno znamenje, naštevanko divjih pregreh, litanje grdih zločinov. V desnici je držal meč iz razbeljenega jekla.

Ker ni še nikoli videl strahu, se je seveda neznansko prestrašil; še en površen pogled na strašno prikazen, pa je zbežal v svojo sobo nazaj; po koridorju bežeč je neprestano stopal na svojo dolgo viharjočo haljo, bodalo je zagnal v minirove škornje, kjer ga je hlapec drugo jutro našel. Dospevši v samoto svoje izbe se je zgrudil na postelji in skril svoje obličje v oblaci. Čez nekaj časa je zbral stari duh kentervilski vse svoje sile in sklenil, da ogovori drugega strahu, ko se začne daniti. In ko je jutranji zor pogreznil holme v srebro, se je vrnil na kraj, kjer je bil zagledal pošastno prikazen. Pre-

tehtaval je, da sta dva strahova vsekakor boljša od enega in da s pomočjo novega tovariša imenitno užene dvojčka. Ko je dospel na kraj, se mu je nudil grozen prizor. Strahu se je očividno nekaj zgodilo, zakaj svetloba je izginila iz njegovih oči, žareči meč mu je bil padel iz rok in sam se je upognjeno in nezložno naslanjal na steno. Duh kentervilski je planil in ga objel. Na njegovo grozo je odletela glava in se zatačila po tleh, telo je omahnilo in v svojih rokah je držal rjuho iz belega barhanta, metlo, kuhinjski nož in izdolbena buča mu je ležala ob nogah. Čudne izpremembe si ni mogel raztolmačiti, hlastno je segel po plakat in na njem je bral v jutranjem somraku grozne besede:

Duh Otisov!

Edino pristen, originalen strah!

Pred posnemanjem svarimo!

Zakonito zavarovano!

Zdajci je spoznal, da so ga imeli za norca, da so ga zasmehovali. V njegovih očeh se je zasvetil zloglasni kentervilski pogled. Stisnil je brezbože čeljusti, sklenil koščene rok nad glavo in se zarotil po slikoviti frazeologiji stare slove, da bo v potokih tekla kri, preden bo petelin dvakrat zapel in da prestopi prag hiše smrt s tihimi petami.

Komaj je dokončal svojo grozno prisego, je že zapel petelin na novo prekriti strehi bližnjega skednja. Zasmejal se je z dolgin, globokim in grenkim smehom in čakal. Čakal je uro za uro, ampak petelin kdove iz kakšnega vzroka ni drugič zapel. Končno ga je ob pol osmih prepodila s strašne straže, v svojo sobo je odkorakal in mislil na brezkoristno prisego in na izjalovljeno nakano. Tam je poiskal nekaj starih knjig o viteštvu, ki jih je zelo rad imel, in našel, da je petelin vselej vdrguč zapel, kadar je bila izrečena navedena prisega. »Prokletstvo nad nespodobno žival«, je zamrmral. »Če bi mu bil s svojo ponosno sulico prebodel prsi, bi bil moral zame vdrguč zapeti, četudi v smrtnih bolečinah.« Potem je zlezal v svojo obirno svrčeno rakev in počakal večera. (Dalje prih.)

FROM QUINCY TO CHICAGO, ILLINOIS, ILL.

tudi zato, ker vlada takrat ni potrebovala slovenskih glasov. Pač pa je ta velevažna afera povzročila, da je župan dal svojo »zjalo« — tako imenujejo Muhoborci dekleta — Podržajevemu fantu, ki je v normalnih razmerah nikoli ne bi bil dobil, ker nič ni imel. Ta istorija je zelo ginja, to malo solza ne škoduje nobeni povesti, pravi Milčinski; če je povest preveč kratkodačna, pismouki hitro reko, da je brez literarne vrednosti. V Muhoboru sta živela dva stara pravdarja, ki nikakor nista marala, da bi prišla sodnija preblizu; drugače ne bi imela takih lepih pretvez in si ne bi mogla delati prostih dni, kadar sta se tožarila. Tako se je zgodilo, da sta se združila zoper župana, in ker je bila temu hiša vsako noč namazana s kravljekom, je sumil, da mu morata stara sovražnika tako nagajati, ko pa je neko noč opazil v temi pripognjenega človeka blizu svoje hiše, ga je počil s palico po glavi, da se je takoj zgrudil. Ali to ni bil ne Civho ne Smerajec, ampak Podržajev fant. Tedaj je župana zaskrbelo. Doktor Gad mu je povedal, da mora Janko po pravici pričati, če ga pride komisija zasliševati, ker ni z njim ne v rodu ne v svaštvi. In po dolgem notranjem boju je župan sklenil, da dobi Janko njegovo Čopko, ker mu potem ne bo treba pričati. In dal mu jo je. Janko pa vendar pričal in povedal resnico, da sploh ne ve, kako je ujel poškodbo. Morda je veter odlomil vejo ali vrget opeko s strehe, pa jo je dobil po buči. . . . In župan bi bil lahko dobil zeta, ki bi prinesel šestdesettisoč dote! — Ta povest je res polna zdravega humorja, in knjiga zasluži, da se razširi med čitajočim občinstvom.

Vestnik organizacij.

H kegljanju na dobitke v korist „Zarje“ vabi vse ljubljanske sodruge kolodvorska podružnica Vzemnostij. Kegljanje se vrši ob vsakem času v restavraciji „Internacional“, kjer se izve tudi vse podrobnosti.

Centralni odbor Vzemnostij v Ljubljani bo odslej vodil natančno statistiko o delovanju zveze in njenih posameznih delov; v ta namen je založil tiskovine, ki so bile te dni razposlane vsem oddelkom in podružnicam. S tem se hoče doseči kolikor mogoče jasno sliko o stanju organizacije, ki naj omogoči pomoč tam, kjer je najbolj potrebna. Tiskovina je razdeljena na 5 delov in obsega: A. Račun o dohodkih in izdatkih podružnice, B. Obračun potrditnih znakov, C. Pregled o gibanju števila članov, D. Pregled priredb in števil obiskov in splošne opazke. Kako je tiskovino uporabiti, je razvidno iz priloženega vzorca. Tabeli pod A in B se izpolni na podlagi blagajniške knjige; ono pod C na podlagi imenika članov, pod D in „Opazke“ pa po zapisniku in drugih beležkah. Obračun mora biti do 20. v mesecu za pretekli mesec v rokah centrale. Podružnice, ki bodo to zanemarjale, se bo opominjalo v „Zarji“ pod to rubriko.

Od vsakega obračuna je napraviti po 2 izvoda, enega oddati podružnici. Vse obračune bo centralno nadzorstvo pregledalo in podružnici potrdilo, da so pravilni, v nasprotnem slučaju pa pisмено opozorilo, da se napako popravi. Na podlagi obračunov bo centralno nadzorstvo od časa do časa revidiralo podružnice oz. oddelke.

Obračun za julij 1912 bo vpslati do 20. avgusta. Ker sega doba poslovanja sedanjega centralnega odbora do 1. aprila 1912, je obenem z obračunom za julij napraviti in vpslati tudi obračun za čas od 1. aprila do 30. junija 1912. Podružnice, ki so bile ustanovljene po 1. aprila, napravijo obračun od tistega dneva naprej, ko izkazuje njih blagajniška knjiga prve spise. Obračun naj bo skupen, ne za vsak mesec posebej. Vsi dohodki in izdatki morajo biti vpisani natančno pod naslovom, pod katerim so bili sprejeti ali izdati. Če število priredb ni mogoče navesti natančno, se naj vsaj približno. Kadar ne zadostuje prostor pri „Opazkah“, se naj nadaljuje na posebni poli papirja.

V bodoče je pristopne izjave, nabiranje pole in druga nenujne stvari pošiljati le z obračunom. Članske izkaznice in naročene potrdilne znamke, izvezmi nujne slučaje, bo centrala razp. šiljala obenem s potrdilom, da je obračun pravilen oziroma napačen.

Pred zaključkom leta se bodo razposlale še posebne statistične pole v svrhu konstatiranja pripadnosti članov k strokovni, gospodarski i. dr. organizaciji, kar bo odprlo nove vidike za novo delo. Zato je pa potrebno, da se vse knjige vodijo že med letom v redu, da bo omogočen hiter in točen letni zaključek. Daljina pojasnila daje centrala.

V Ljubljani, dne 12. julija 1912.

I. Kocmur,
t. č. predsednik.
St. Lehpaier,
t. č. blagajnik.

Al. Stanovec,
t. č. tajnik.
Fr. Krašovec,
nač. nadz.

Podružnica „Vzemnostij“ Vič-Glince vabi vse člane v sredo zvečer ob 8. v društveni lokal na važen razgovor. Zenski odsek „Vzemnostij“ ima v sredo 17. t. m. ob 8. zvečer redni mesečni sestanek s predavanjem v društvenih prostorih, Selenburgova ulica 6, 2. nadstropje. Na sestanku se dogovorimo tudi o nemškem tečaju. Sodružice, pritec vse!

Delavsko gibanje.

= Kovači in kolarji pozor! V Trstu stavkajo kovači in kolarji. Najbrže bodo skušali podjetniki dobiti iz Ljubljane in okolice stavkokaze. Noben zaveden slovenski delavec kovaške in kolarske stroke ne sme v tem času sprejeti dela v Trstu! Kdor pa le pride v Trst, naj se prej oglasi pri tajniku Josipu Podgorniku, Trst, Via Madonnina 15.

Novice.

* **Nezmislno zapravljanje.** Iz Pariza poročajo: Neka grofica se je pred kratkim poročila. Poročna obleka ni veljala nič manj kakor 75.000 frankov. Američanka Mackie je dala za pomladno obleko neznanoto vsoto 300.000 mark in na večernemu plašču je dala prišiti čipke, ki so veljale 123.000 mark. Angleška igralka Langtry je dala za toaleto, ki jih je imela en večer pri igri 100.000 mark. Ena druga igralka ima na obleki nakit iz opalov, ki ni nič manj kakor poldrug milijon mark vreden. In delavske žene? Kakšno oblačilo jih po zimi varuje m. aza?

* **Otroka je umoril.** V torek je našel neki mož, ko je nabiral gobe v gozdu blizu Monakovega, odrezano človeško glavo. Takoj je hvestil gozdarja, pri katerem je bil slučajno neki zdravnik. Oba sta šla na kraj, kjer je mož našel glavo. Zdravnik je dognal, da je odrezana glava devet do desetletnega otroka. Gozdar je vzel glavo s seboj in obvestil drž. pravdnštvo. Čez nekaj dni je prišla sodnijska komisija, ki je takoj osumila umora nekega Specknerja, ki je bil obsojen zaradi sličnih umorov k smrti. Policija je dognala, da je umorjen otrok 10letna hčerka dninarja Hoffmanna, ki se je izgubila že pred devetimi meseci. Ko je šla neki dan v šolo, je ni bilo več domov. V bližini, kjer so našli glavo, so dobili

tudi še ostale dele telesa in obleko. Matj deklice je takrat zblaznela, ko so pogrešili otroka.

* **Upor v gluhomemnici.** V zavodu za gluhomeme v Aranju so se uprli gluhomemi proti voditelju gluhomemnice in proti strežajem zavoda. Gojenci so privezali vse uslužbence k stebrom jedilnice in jih pretepli do krvi. Nato so zbežali. Nekateri so že aretirali, ker so zbežali k svojim družinam.

* **Dohodki bordelov.** Z bordelov, s tem najostudnejšim izrodkom današnje kapitalistične in buržvazne družbe, se dajo napraviti imenitne kupčije. Iz Bjelica poročajo: »Te dni je v Bjali oddala lastnica nekega bordela svojo »trgovino« in hišo neki naslednici iz Dunaja, sama pa šla s častjo in slavo v zasluženj počitek. Pred tremi leti je prevzela »glavno hišo« in za to potrebno koncesijo v Bjali za 120.000 kron, a zdaj je prodala gospe Blechertovi vse za 600.000 K. Prejšnja lastnica je plačevala v Bjali največ davka izmed vsega prebivalstva. Imela je navadno 15 do 20 deklet, ki so toliko zaslužile, da je nesla njihova gospodinja vsak teden več kakor 1000 kron v hranilnico. Da je imela pa tudi dobro srce, kaže dejstvo, da je dala vsako leto 500 K — orožnikom. Dekleta so ji morala vsak dan plačevati po 25 K za hrano in stanovanje. Popolnoma izključeno je, da bi se te sužnje kdaj rešile iz oderuških rok svojih gospodinj in gospodarjev, če morajo toliko plačevati za hrano. Ostanje vedno dolžne in en gospodar jih prevzame od drugega ter jih pošilja v vedno slabše kraje, dokler kje v kakem zakotju ne poginejo. Posestniki bordelov pa kopičijo tisočake na tisočake in čez nekaj let žive kot privatniki v »dostojni« družbi.

* **Grozna nezgoda.** Med Dunajem in Lincem je pričel voziti pred kratkim nov parnik. Ob tej priliki so v Greifensteinu streljali na bregu z možnarji. V enem možnarju se ni hotel užgati smodnik. Oni, ki je oskrboval streljanje, se je zato sklonil nad možnarjem, da bi pogledal, zakaj se ni užgal smodnik. V tem trenutku se je možnar sprožil in nesrečniku je puhal ves smodnik v obraz. Strašno je zavpil in se vrغل v travo. Ko so prihiteli nesrečniku na pomoč, so videli, da je imel ves obraz ožgan, koža mu je visela od čela do vratu kar v cunjah. Oči, lasje, brki in roke, vse je bilo sežgano, ravno tako tudi obleka. Ako bo okrevaj, tedaj gotovo ne bo več videl. V bližini je stala njegova mati, ki jo je preživljaj.

* **Zastrupljenje s torto.** Iz Metza poročajo: V soboto je zbolelo trinajst oseb, ko so zavžile neko torto. Vse osebe imajo najtežje znake zastrupljenja. Slaščičarja, pri katerem so kupili torto, so aretirali.

* **Skozi dimnik iz ječe.** V Lvovu je ušel iz ječe zločinec Idacek, ki bi bil moral presedeti sedem let v zaporu. Idacek se je splazil ponoči skozi dimnik, ki je bil speljan skozi njegovo celico, na podstrešje jetnišnice. Iz podstrešja je splezal na streho tretje državne gimnazije in od tu se je spustil najbrže po žlebu na cesto. Doslej ga še niso dobili.

* **70 žensk zgorelo v svinjaku.** Na železniško postajo v Mordovi na Ruskem je prišlo 100 žensk, ki so bile namenjene na neko božjo pot. 30 izmed romaric se je vleglo v dva prazna vagona. 70 pa je prenočevalo v svinjaku, ki je bil na postaji. Proti polnoči je izbruhnil ogenj v lesenem svinjaku. Vrata v svinjaku so bila tako ozka, da se ni mogla rešiti niti ena, vse so zgorele. Kako je ogenj izbruhnil, tega še ne vedo natančno.

Vera Fignerjeva.

8. julija je praznovala ena izmed najbolj simpatičnih ženskih bojevnic izza ruske revolucije šestdesetletnico, Vera Fignerjeva, revolucionarka srca in razuma, kakor jo njeni prijatelji ponosno nazivljajo. Mnogo smo slišali v zadnjih letih o ruski revoluciji, a le malo o onih, ki so stali v prvih vrstah bojevnikov.

K tem osebnostim prištevajo Rusi po vsej pravici Vero Fignerjevo. Rojena je bila leta 1852, na nekem posestvu blizu Kazana. 11letno so jo poslali v neki zavod, kjer pa njena duša ni dobila primerne hrane. Hrepenela je po življenju, moč je prekipela v njej, želela si je dela. Čitala je spise Černiševskega, Pisarejeva in Johna Stuarda Milla, in z jasnim pogledom mladine je gledala okolo sebe in videla vsepovsod le bedo in krivico. Nauke svojih mojstrov je razumevala bolj in bolj, vsakdo ima pravico, da razvije svojo osebnost do najpopolnejše mere, a zato je treba spremeniti današnje politične in gospodarske razmere.

Vera Fignerjeva je postala zdravnica, ker je hotela pomagati bednemu ljudstvu. V Curihi in Bernu je študirala od leta 1870, dalje. V Curihi je bilo tedaj središče in zbirališče ruskih socialistov. Ko so leta 1875. na Ruskem zaprli prav mnogo socialistini, je zapustila Curih in šla na Rusko, kjer je navdušeno agitirala za socialistično misel. Kmalu so jo izsledili carjevi krvniki. Ali ona si je nadela drugo ime in agitirala dalje med ruskim delavstvom. Udeležila se je tudi dijaškega gibanja in postala leta 1879. članica izvršilnega odbora, ki je imel nalogo, da odstrani Aleksandra II. Ko je 1. marca 1881. postal Aleksander žrtev atentata, je izdal Vero Fignerjevo človek, ki je bil pred atentatom v socialističnih vrstah. Za to plemenito delo je dobil 10.000 rubljev. Vero Fignerjevo je zadela smrtna obsodba. Pozneje je bila »pomiloščena« k dosmrtnemu prisilnemu delu v Sibirijo. Dolgih dvaindvajset let je bila Fignerjeva v grozni sibirski ječi, iz katere jo je oprostil zmaga revolucionarjev. 31 let je bila Vera Fignerjeva stara, ko so jo zaprli, 53letna je zapustila ječo in morala je v inozemstvo, da si okrepi zdravje.

Vero Fignerjevo niso ubile ruske ječe. Šestdeset let je stara, a neutrdljivo dela za revolucijo. Kjerkoli žive ruski sodruzi v inozemstvu, v Švici, na Francoskem, v Belgiji in

na Angleškem, tje pride Vera Fignerjeva in bodri k vztrajnosti. Nabira denar za jetnike, oskrbuje korespondenco, izdaja letake, agitira za socialistične organizacije, skratka, njena delavnost je prav tako krepka kakor je bila v mladih letih. Kako so se ji blestele oči, ki je nedavno rekla na nekem shodu: »Nenašitni ruski imperializem je zadet do smrti, leži na tleh in hrope onemogel in z njim mora poginiti tudi ruski absolutizem. Se marsikateri krvav boj bo treba izbojevati, ali konec vemo. Zidovje prostrane ljudske ječe se majo; kmalu bo razrešeno!«

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Frančiškanska ul. 8

..... r. z. z. o. z.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Tobakarne oziroma prodajalne

„Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.

Flicke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko.

Moze, ulica Miramar 1.

Beden, ulica Madonnina št. 2.

Gostilna Internacional, ulica Giovanni Boe

cacio št. 25.

Lawrencič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).

Pipan, ulica Ponte della Fabra.

Gramaticopulo, Piazza Barriera.

Bruna, ulica del Rivo.

Raitinger, Riva Grumola št. 20.

Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.

Bajc, ulica Geppa.

Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.

Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.

Geržina, Rojan.

Benussi, Greta.

Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.

Artuš, Belvedere 57.

Sekovar, Piazza Caserma.

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem, postaja Dolenjske železnice Straža-Toplice.

Akroterme (toplice z mehko vodo) 38° C, kopališče z zdravilno pitno vodo, Izredno učinkuje proti trganju, protinu, ishlji, nevralgiji, kožnim in ženskim boleznim. Veliki kopalni bazini, posamezne in močvirske kopeli. Udobno urejene tujske, igralske sobe in sobe za družbe. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Dobra in cena prehrana. Sezija od 1. maja do 1. oktobra. Prospekte pošilja brezplačno in daje pojasnila Kopališka uprava.

Sladni čaj tovarniška znamka Sladin

Kri! dosežejo, dobe tisti, ki uamesto kave, čaja, kakava, sladne kave, puro, somatoze, sanatogen, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za juho, moke za otroke i. t. d.
Moč! — pijo „SLADIN“, to je dr. pl. Trnkóczyja sladni čaj. Prihrani se pri mleku in sladkorju. Prekosi vse redilne pomočke. Prihrani 50 odstotkov pri denarju v gospodinjstvu. To resno v izpružujo poverjena zahvalna pisma.
Zdravje! Zavitki po četr kilograma stanejo 60 vinarjev, zahteva naj se tudi pri 50% prihranka! trgovcu. Sladni čaj se ne sme zamenjati z manj vredno
Najboljši zajtrk! sladno kavo. — Glavne zaloge: v Ljubljani lekarna Trnkóczy; na Dunaju v lekarnah Trnkóczy; VIII. Josefsstädterstrasse 25; III. Radeckypplatz 4; V. Schönbrunnerstrasse 109; v Gradcu: Sackstrasse 3.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terезije cesta.

Tivolli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Šenk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo, „

Kušar, „

Podboj, „

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Sešark, Selenburgova ulica.

Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Zidovska ulica.

Kleinstein, Jurčičev trg.

Wisjak, Gospodska ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilšerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica

Blaznik, Stari trg.

Kustrin, Breg

Sever, Krakovski nasip.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Šiška

Likar, Glince.

Jezeršek, Zaloška cesta.

Okrajna bolniškablagajna v Ljubljani.

Pisarna: Gosposka ulica št. 12, prtlilče, levo (poslojpe banke „Slavije“). Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Zajec Ivan splošno zdravljenje	—	1—3	Frančiškanska ul. št. 2, II. nadst.
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Dunajska cesta št. 6, prtlilče
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmatinova ul. št. 3, prtlilče
Dr. Ipavic Benjamin splošno zdravljenje	11—1	3—4	Dalmatinova ul. št. 11, prtlilče
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bolezni	10—12	2—3	Frančiškanska ul. št. 4, prtlilče
Dr. Demšar Jernej kožne in spolne bolezni	10—12	5—6	Prešernova ulica št. 3, III. nadst.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasti v pisarno bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico, za zdravnika (bolniško zglastnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika blagajne.

Načelstvo.

Martin Kralj

čevljar in izdelovalec gornjih del
Ljubljana, Wolfova ulica 12

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

Najnovejše! Najnovejše!

Maksim Gorkij

== „Mati“. ==

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi „Zarje“ v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.